

Vereniging Vrienden Nieuwe Kunst 1900

September 2005

Secretaris-redacteur Reinier Dozy
Stalpertstraat 33 2597 RP Den Haag
Tel. 070-324 2569
E-mail: secretaris.vvnk@gmail.com

AAN DE LEDEN VAN DE VVNK

NB Aanmelding evenement Gemeentemuseum voor **11 oktober**.

Inhoud:

- Van het bestuur
- Evenement Gemeentemuseum
- Jugendstil motieven op strijkijzers
- Boekaankondigingen
- Tentoonstellingsagenda
- Opgavestrook Gemeentemuseum

VAN HET BESTUUR

Zoals u weet ontstaan met ingang van de volgende Algemene ledenvergadering in het bestuur *vacatures* voor voorzitter, evenementen-commissie en ledenadministratie. Wij hebben een beroep op de leden gedaan suggesties te doen voor de vervulling hiervan en met succes. We melden met genoegen dat zich positieve ontwikkelingen hebben voorgedaan m.b.t. de functies voorzitter en evenementen-cie. Het komende half jaar zal worden benut voor een grondige verdere wederzijdse oriëntatie opdat aan de ALV van voorjaar 2006 een voorstel tot benoeming kan worden gedaan.

Wat de *evenementen* betreft: helaas heeft het bezoek in juni aan de tentoonstelling in Assen over Art Nouveau en Art Deco uit de collectie Van Noppen geen doorgang gevonden wegens onvoldoende belangstelling. De buitenland-excursie naar Nancy/Metz op 22 t/m 25 september gaat wel door en is zelfs overtekend.

Onderstaand treft u een aankondiging aan van een bezoek in oktober aan het Gemeentemuseum in Den Haag.

We kunnen reeds een VVNK-bezoek noemen aan een belangwekkende tentoonstelling in "ons" Drents Museum over de "Praagse schilderkunst 1880-1914, hoogtepunten uit de collectie van het Nationaal Museum in Praag." Waarschijnlijk zullen we komende winter ook de overzichts- tentoonstelling bezoeken over Jaap Gidding in Boijmans. Nadere gegevens volgen t.z.t.

Deze *nieuwsbrief* bevat, behalve de u vertrouwde rubrieken, weer een bijdrage vanuit de leden; dit keer over Jugendstil motieven op strijkijzers die in het Nederlands Strijkijzer-museum te zien zijn. Wij houden ons zeer aanbevolen voor zulk soort bijdragen en bv tips of ervaringen van leden voor leden. Zoals u ziet zijn ook enkele afbeeldingen opgenomen.

Rest ons nog te melden dat er geen wijzigingsvoorstellen van leden m.b.t. het *verslag van de ALV 2005* zijn binnengekomen zodat dit definitief is vastgesteld.

VVNK-EVENEMENT: JACOBA VAN HEEMSKERCK / FINSE KUNST ROND 1900 IN HET GEMEENTEMUSEUM DEN HAAG, 22 OKTOBER 2005.

Onder de titel "Jacoba van Heemskerck, een herontdekking" presenteert het Gemeentemuseum van 27 augustus t/m 21 november 2005 een groot overzicht van deze kunstenares (1876-1923), die begin vorige eeuw een belangrijke bijdrage levert aan het ontstaan van de moderne kunst in Nederland. De ontwikkeling die Van Heemskerck doormaakt is goed vergelijkbaar met die van Mondriaan: beide gaan langzaam van figuratieve naar abstracte voorstellingen en worden geïnspireerd door de theosofie en antroposofie. Maar waar Mondriaan zich ontwikkelt naar een strakke geometrie kiest Van Heemskerck voor een lossere beeldtaal, vol symboliek. Ze zou, net als de expressionist Kandinsky blijven zoeken naar de uitdrukking van de innerlijke wereld, in felle kleuren en met ferme contouren, op het laatst nagenoeg abstract. Dit levert haar groot succes op, met name in Duitsland, waar ze vanaf 1913 bij de Berlijnse expressionistische galerie Der Sturm van Herwarth Walden tot aan haar dood jaarlijks exposeert.

Haar zoektocht naar een heldere, levendige kleur eindigt bij de ontwerpen in 1921 van negen monumentale glas in loodramen voor de Marinekazerne in Amsterdam. Zes daarvan zijn thans gerestaureerd en nemen in de tentoonstelling een centrale plaats in temidden van bruiklenen uit binnen- en buitenland.

De uitkomsten van het onderzoek van drs. J.F.A. van Paaschen en prof.dr. A. H. Huissen jr. zijn gepubliceerd in de monografie en oeuvre-catalogus *Jacoba van Heemskerck van Beest. Schilderes uit roeping (Waanders)*.

"Finse kunst rond 1900" is van 15 oktober t/m 29 januari 2006 in het Gemeentemuseum te zien. Met ruim honderd meesterwerken laat het museum Nederland kennismaken met een nog onontdekt gebied binnen de Europese kunst; het Finse symbolisme en expressionisme van rond de vorige eeuwwisseling. De ijle landschappen, mythen en sagen, indringende portretten en scènes uit het dagelijks leven zijn wonderschoon en getuigen van de Finse betrokkenheid bij de avant-garde van West-Europa.

De Finse kunst kent rond 1900 een grote bloei en is, samen met de literatuur en de muziek, een bepalende factor in de emancipatie van het land. Door middel van de kunst scheppen de Finnen een nationale identiteit ten opzichte van Rusland en Zweden. De kunstenaars verheerlijken de natuur en ongerepte Finse landschappen, brengen het dagelijks leven in beeld en putten inspiratie uit met name de kalewala, het nationale Finse epos uit 1835.

Bekende Finse kunstenaars zijn Akseli Gallen-Kallela en Helene Schjerfbeck. Rondom deze kunstenaars vinden we kunstenaars als Magnus Enkell, Alvar Cavén, Hugo Simberg en Väinö Blomstedt.

Bij de tentoonstelling zal een film te zien zijn en verschijnt een Waanders catalogus.

Het bestuur nodigt u van harte uit voor een bezoek aan beide tentoonstellingen op **zaterdag 22 oktober 2005**.

Mevr. van Paaschen is bereid rondleidingen te houden over de tentoonstelling van Jacoba van Heemskerck. Over de tentoonstelling met Finse kunst zullen rondleidingen verzorgd worden door dhr. Sillevis, conservator en inrichter van de tentoonstelling en mevr. M. Varma van het museum.

Het programma is als volgt:

11.00-11.40	Gelegenheid tot betalen van de VVNK-bijdrage in de hal van het museum.
Ontvangst met koffie in het Grand Café
11.45	Start in de hal
11.45-12.45	Groep A: Jacoba van Heemskerck. Groep B: Finse kunst.
12.45-14.10	Lunch op eigen gelegenheid in het Grand Café, het restaurant van het GEM of dat van het Museon.
14.15	Start in de hal.
14.15-15.15	Groep A: Finse kunst. Groep B: Jacoba van Heemskerck.

Het minimum aantal deelnemers is 25, het maximum 40 (i.v.m. max. groepsgrootte).

De kosten (excl. entree en lunch) bedragen €24 voor leden en €27 voor introduc e(s).

Opgave: door **v or 11 oktober** het strookje aan het eind van de nieuwsbrief op te sturen aan: Mevrouw F.I. Steffelaar-Moulijn Frankenstraat 29 2582 SE Den Haag (tel 070-355 5036, niet voor opgave).

Wanneer u op 19 oktober geen bericht hebt gekregen kunt u van deelneming verzekerd zijn.

Beide tentoonstellingen brengen tot nu toe minder bekende kunst onder de aandacht. Het bestuur hoopt velen van u te kunnen begroeten.

JUGENDSTIL-MOTIEVEN OP STRIJKIJZERS

Dat Jugendstil (art nouveau) in decoraties van meubels te zien is, op gevels van huizen, op sieraden, en noemt-u-maar-op, is alom bekend. Maar heeft u wel eens ontdekt dat zelfs zeer alledaagse gebruiksvoorwerpen als *strijkijzers* ook duidelijk in deze stijl kunnen zijn vervaardigd? In het *Nederlands Strijkijzer-Museum* te Noordbroek kunt u dat met eigen ogen aanschouwen. (Net zo als men u er trouwens barok, biedermeier, moderne en zelfs post-moderne strijkijzers toont: van handgesmeed tot high-tech industrieel vervaardigd.) Van de genoemde Jugendstil geven we u hier enkele voorbeelden.

Afb 1

In het eerste decennium van de 20e eeuw kwam een zeer vernuftig strijkijzer op de markt (afb. 1). Het bijzondere ervan was dat hij tijdens het opwarmen (op gas!) op de kop aan een horizontale stang hing waaruit via gaatjes tientallen kleine gasvlammetjes komen. Deze speciaal daarvoor vervaardigde gasbrander kon aan een muur geschroefd zitten (zoals op de foto), maar ook was er een variant die aan een tafelrand geklemd kon worden (zoals vroeger ook met de bekende snijbonenmolentjes gebeurde).

Als het strijkijzer "in rust" opgewarmd werd, hing hij volledig *ondersteboven*. (Op de foto is hij vanuit die op-de-kop-stand een heel klein beetje omhoog gekanteld, om u het draai-effect te tonen.) De lezer zal begrijpen dat het op-de-kop hangend opwarmen een zeer gunstig effect had op de temperatuur van het *handvat*. Dat handvat zat tijdens het opwarmen namelijk *onder* de warmtebron, en werd dus nauwelijks verhit, hetgeen voor de gebruiker naderhand zeer aangenaam was. (Bij vrijwel alle andere oude strijkijzers was het altijd een probleem dat tijdens het opwarmen het handvat werd *mee-verwarmd*...) Bij het onderhavige type werd het handvat juist niet verhit, maar de strijkbodem (tijdelijk naar boven gekeerd) juist wel. Zeer gebruiksvriendelijk dus...

Maar behalve op dat technisch goed uitgedachte effect, had de fabrikant (Georg Meurer uit Dresden) ook bijzonder goed op de *esthetische* uitvoering gelet. Aan de zijkant van het eigenlijke strijkijzer (u ziet het 't beste als u de foto even op de kop houdt, in de stand dus zoals er normaal mee gestreken wordt...) zijn duidelijk de typische Jugendstil-krullen (en bloempjes!) te onderkennen. Meurer was dus typisch een progressief denkend industrieel: kind van zijn tijd.

Afb. 2

Afb. 3

Een andere Duitse fabrikant uit die tijd was de fa. J.C.G.A. uit Berlijn. Daar maakte men strijkijzers die ook op gas werden verwarmd, maar dan vertikaal staande op een daar speciaal voor gebouwde gasbrander (afb. 2). Ook dit ijzer heeft overduidelijk "Jugendstil-krullen", evenals een treeft (afb. 3) uit diezelfde tijd bedoeld voor een spiritus verwarmd strijkijzer. (Van dit exemplaar kennen we overigens niet de exacte herkomst; wie ons nader kan helpen, bewijst ons een grote dienst.)

Afb. 4

Ten slotte een Engelse vondst (afb. 4). De maker is de bekende Salter-fabriek (bestaat nog steeds: weegschalen, strijkijzers en andere huishoudelijke artikelen), rond 1900. Zij maakten vooral veel zo geheten kachelbouten (hier niet afgebeeld), die vrij klassiek van vorm waren. Maar een enkele keer hebben ze zich ook gewaagd aan een strijkijzer dat werd verwarmd d.m.v. een er achterin te steken stuk ijzer, dat eerst in het vuur op temperatuur moest zijn gebracht. De esthetiek van dit ijzer is erg dubbel: het hitteschildje onder het handvat is zeer traditioneel (een product van 19e-eeuwse vormgeving, waarvan men er kennelijk nog vele had liggen toen dit type op

de markt kwam). Maar op de gietijzeren bovenkant van de "doos" (dus vlak onder het eerder genoemde half-ronde hitteschildje) is de invloed van de "modern style" duidelijk te onderkennen in de typerende krul-versiering.

Wie deze strijkijzers (en de ruim duizend andere strijk-/pers-/plooi-/mangel-gereedschappen met eigen ogen wil aanschouwen, zal naar het genoemde museum moeten gaan: Nederlands Strijkijzer-Museum, Noorderstraat 4, 9635 TG Noordbroek. Bezoek is overigens alleen op afspraak (tel.: 0598 - 452075)

drs. Guus J. den Besten, conservator

BOEKAANKONDIGINGEN

Kleurrijke Keramiek, Art Nouveau en Art Déco uit de collectie Van Noppen.

Drs M.F.W. de Bois e.a. Uitgave Drents Museum Assen 2005. 76 blz. € 24,50.

(Ter bestellen bij de winkel van het museum tel. 0592 377 773. €6,50 verzendkosten.)

Het boekje begeleidde de gelijknamige tentoonstelling in het Drents Museum voorjaar 2005.

Het exposeren van (een deel van) een specifieke verzameling komt niet zo vaak voor, hoewel wij ons de excursie naar de collectie Meentwijck in Laren op 18-3-2000 nog als zeer geslaagd herinneren. De fotojournalist en jurist Otto S. van Noppen (1924) verzamelde Art Nouveau en Art Déco, met name keramiek. Vooral de verzameling inktpotten is iets bijzonders. Er zijn slechts enkele collecties over dit uitgestorven gebruiksvoorwerp en wanneer dan zo'n collectie in een specifiek tijdperk als rond 1900 zo volledig is, dan is dat uniek.

Het boekje is zowel een catalogus bij de tentoonstelling als een kennismaking met de Nederlandse keramiek uit de periode van de Nieuwe Kunst.

In een vijftal hoofdstukjes vertellen de auteurs over de verzamelaar, de verzameling, de overgebleven hoogtepunten uit de voorheen uitgebreidere collectie, de inktpotten en het Colenbrander-aardewerk van de fabriek "De Ram".

Het hoofdstuk over de inktpotten heeft de meeste aandacht gekregen. Minder in omvang zijn de bijdragen over de Colenbrander-objecten, waarvan er tien worden besproken en de hoogtepunten van hoofdzakelijk sier- en gebruiks-aardewerk 1880-1940, waarin en passant een tiental fabrieken en kunstenaars wordt ingeleid. Vijf bladzijden met het notenapparaat en de literatuuropgave zijn bestemd voor de diepgravers. De ruim 100 mooie kleurenfoto's, ruim een derde van het geëxposeerde, geven een uitstekend beeld van de collectie.

Het boekje zal welkom zijn bij de fans van inktpotten en Colenbrander-aardewerk, maar het is ook een mooie inleiding voor diegenen, die het Art Nouveau aardewerk beginnen te waarderen.

J.B.

Schildersdorpen in Nederland

Saskia de Bodt met foto's van L.J.A.D.Creyghton; Warnsveld: Terra-Lannoo, 2004.

ISBN 90.5897.148. 1 160 blz. €35 (gebonden).

Dit boek is verschenen ter gelegenheid van de gelijknamige tentoonstelling in het Singermuseum te Laren van 20 mei t/m 29 augustus 2004. Dit originele onderwerp wordt uitstekend beschreven door Saskia de Bodt, verbonden aan het Kunsthistorisch Instituut van de Universiteit Utrecht.

In de tweede helft van de 19^e eeuw keerden in Europa veel kunstenaars zich af van de officiële, academische kunst. Zij zochten de ongerepte natuur en het nog onbedorven plattelandsleven en wilden deze thema's op een nieuwe manier weergeven. Ook in Nederland deed tussen 1840 en 1940 dit fenomeen zich voor en woonden kunstenaars langere tijd op zo'n zelfgekozen, geïsoleerde plek. Ze deden dit niet alleen om de nieuwe thema's dagelijks te kunnen bestuderen, maar ook omdat er vaak gelijkgestemde kunstbroeders waren om de artistieke problemen mee te bespreken en omdat het leven daar goedkoop was. Zo ontstonden de schildersdorpen.

Sommige plaatsen bleven lang hun aantrekkingskracht behouden, zoals Laren, dat trouwens niet alleen een schildersdorp was maar een broedplaats van allerlei soorten kunstenaars, intellectuelen, theosofen en wereldhervormers. Je vindt er tussen 1880 en 1940 schilders die impressionistisch, symbolistisch, abstraherend en expressionistisch werkten (bijv. Mauve, Van der Leek, Sluijters en Kruidier).

Andere streken of dorpen waren maar een beperkte tijd populair bij een groep schilders met dezelfde artistieke idealen. Een voorbeeld hiervan is Noorden bij Nieuwkoop waar in de jaren '80 en '90 van de 19^e eeuw schilders als Roelofs en Weissenbruch van de Haagse School indrukken van water en wolken vastlegden.

In het boek wordt verder - onder meer - aandacht besteed aan plaatsen als Oosterbeek, Hattem, Bergen, Domburg en Katwijk.

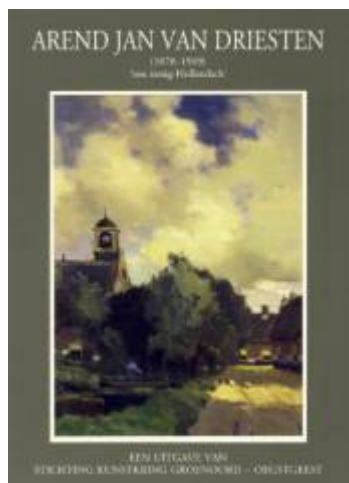
Bijzonder is om weer eens te zien hoe schilders ons leren kijken. Waar zij waren, zag later iedereen de schoonheid van die plaatsen en ontstond er toerisme en recreatie.

E.J.

Arend Jan van Driesten: 'zoo-innig Hollandsch' en de Leidse school

Drs. Marina van Dongen. Uitgever: Stichting Kunstkring Groenord te Oegstgeest; 2004.

ISBN 90-802721-4-0, 164 blz. met 141 illustraties, alle in kleur. Gebonden. Prijs €39,50*.

Opdracht voor een studie over Van Driesten (1878-1969) werd gegeven door de Stichting Kunstkring Groenord die zich ten doel heeft gesteld het werk in kaart te brengen van de kunstenaars die in de eerste helft van de 20^e eeuw in de omgeving van Leiden werkten: de Leidse School. De publicatie verscheen ter gelegenheid van een tentoonstelling in het voorjaar van 2005 in het Stedelijk Museum De Lakenhal te Leiden. Er is een beproefde samenwerking ontstaan tussen de Stichting en De Lakenhal met beloften voor de toekomst.

Van Driesten wordt wel gezien als de nestor van de Leidse School, die soms wordt aangeduid als de vierde generatie of nabloei van de Haagse School. Of van een echte Leidse school gesproken mag worden lopen de meningen uiteen. Tot de kerngroep worden gerekend, behalve van Driesten, Hendrik van der Nat, Alexander Rosemeier en Chris van der Windt. Deze schilders hebben gemeen dat ze (polder)landschappen en

dorpsgezichten op locatie schilderen veelal in de omgeving van Leiden in de impressionistische traditie van de Haagse School, maar wel met een eigen kleurkeuze. 'Zoo innig Hollands' zou een treffende typering van deze groep - die deels veel samen optrok - en Van Driesten in het bijzonder kunnen zijn.

Arend Jan kreeg onderricht van zijn vader - die amateurschilder was - en ging in de leer bij Théophile de Bock te Renkum. Na omzwervingen in Gulpen, de kunstenaarskolonie in het Noorden en Eefde keert hij terug naar Leiden. Hij werkte zijn schetsen vaak uit in het atelier.

Hij gold als een van de beste landschapschilders van zijn generatie en verkocht goed.

De monografie behandelt zijn levensloop en werk en geeft een beeld van de relatie met de Leidse School, het kunstklimaat en het kunstbedrijf in zijn tijd. Het is vlot geschreven door kunsthistorica drs. Marina van Dongen en rijk geïllustreerd. Kortom: de kunstliefhebber geïnteresseerd in die tijd en stijl zal er veel plezier aan beleven.

R.D.

*)

Te bestellen bij: de BGN boekhandel (oa Kooyker in Leiden, Verwijs in Den Haag, Scheltema in Amsterdam en Broese in Utrecht) of bij genoemde stichting: tel 071-5155132 en hoogt@wxs.nl. plus €3 voor verzendkosten. Eerder verschenen monografiën van de Leidse School schilders: W.H. van der Nat, L. Verkoren en C van der Windt.

TENTOONSTELLINGSAGENDA per medio september 2005.

Een overzicht van lopende en verwachte tentoonstellingen die onze leden kunnen interesseren.

- AMERSFOORT - MUSEUM FLEHITE (033-4619987) (www.museumfleHITE.nl)
Willem van Dam (1895-1964) 26-03-05 / 23-10-05
- AMERSFOORT - DE ZONNEHOF (033-4633034) (www.dezonnehof.nl)
Oogcontacten. Vroege portretten van Emil Nolde 18-09-05 / 08-01-06
- AMERSFOORT - MONDRIAANHUIS (033-4620180) (www.mondriaanhuis.nl)
Een groote eenheid, Mondriaans Parijse atelier t/m 07-01-06
- AMSTERDAM - VAN GOGH MUSEUM (020-5705200) (www.vangoghmuseum.nl)
Beestachtig mooi. Kijken naar dieren, 1750-1900 05-10-05 / 05-02-06
Van Gogh tekenaar. De Meesterwerken 02-07-05 / 28-09-05
Prenten met een boodschap 08-07-05 / 09-10-05
Werken op papier uit het Rijksprentenkabinet 14-10-05 / 08-01-06
- ARNHEM - HISTORISCH MUSEUM (026-4426900) (www.hmarnhem.nl)
Juweltjes van een Joffer. De poppenschilderijen van Lizzy Ansingh (1875-1959) t/m 15-01-06
- ARNHEM - MUSEUM VOOR MODERNE KUNST (026-3512431) (www.mmkarnhem.nl)
Hendrik Valk (1897-1986) idealist, realist, stilist. Overz. tent. 25-09-05 / 08-01-06
De krankzinnigen. Tekeningen van Jan van Herwijnen (1889-1965) 19-08-05 / 30-10-05
Van de straat. Johan van Hell (1889-1952) 13-11-05 / 12-02-06
- ASSEN - DRENTS MUSEUM (0592-377773) (www.drentsmuseum.nl)
Rijksmuseum aan de Brink t/m 2007
Praagse schilderkunst 1880-1914 Hoogtepunten uit de collectie van Národní Galerie te Praag. 15-11-05 / 26-02-06
- BERGEN - MUSEUM KRANENBURGH (072-5898927)
 Park Meerwijk: manifest van de Amsterdamse School. Werk van architecten kunstenaars 01-10-05 / 12-02-06
- DELFT - MUSEUM NUSANTARA (015-2602358) (www.nusantara-delft.nl)
Art deco op Bali.
Frans Leidelmeijer in Museum Nusantara 24-06-05 / 08-01-06
- DRACHTEN - MUSEUM SMALLINGERLAND (0512-515647)
Zwart-wit in de schaduw van kleur. Werken op papier van Gerrit Benner (1897-1981) 10-09-05 / 06-11-05
- 'S-GRAVENHAGE - GEMEENTEMUSEUM (070-3381111) (www.gemeentemuseum.nl)
Jacoba van Heemskerck (1876-1923), een herontdekking
 Overzichtstentoonstelling 27-08-05 / 21-11-05
Affiches 1890 - 1940 27-08-05 / 21-11-05
Finse Kunst rond 1900 15-10-05 / 29-01-06
- GRONINGEN - GRONINGER MUSEUM (050-3666555) (www.groningermuseum.nl)
De Ploeg recente aanwinsten 30-09-05 - 30-10-05
- HATTEM - VOERMAN MUSEUM (038-4442897) (www.voermanmuseumhattem.nl)
Jaargenoten Jan Voerman senior Rijksacademie Amsterdam 1876
 19-09-05 / 14-01-06

HILVERSUM - MUSEUM HILVERSUM (035-6292826)

Dromen van Amerika: Frank Lloyd Wright en de Nederlandse architecten

11-11-05 / 28-05-06

LAREN - SINGER MUSEUM (035-5393939) (www.singerlaren.nl)

Oerbeelden van Ewald Mataré (1887-1965) 16-09-05 / 04-12-05

LEERDAM - NATIONAAL GLASMUSEUM

K.P.C. de Bazel: de glazen van de architect t/m 10-10-05

LEEUWARDEN - MUSEUM HET PRINCESSEHOF (058-2948958)

Art Nouveau en Art Déco Nederlandse keramiek 1880-1930

nieuwe presentatie

OTTERLO - KRÖLLER-MÜLLER MUSEUM (0318-591241) (www.kmm.nl)

De favorieten van Hélène tot einde renovatie

ROTTERDAM - CHABOT MUSEUM (010-4363713) (www.chabotmuseum.nl)

Een collectie klinkend als een klok. Henk Chabot en tijdgenoten

(behorend tot de "harde kern" uit de collectie Schortemeijer) 08-10-05 / 08-01-06

ROTTERDAM - MUSEUM BOYMANS VAN BEUNINGEN (010-4419400) (www.boymans-rotterdam.nl)

Spreekende portretten Grafiek van Jan Veth en tijdgenoten 17-09-05 /

27-11-05)

VEERE - MUSEUM DE SCHOTSE HUIZEN (0118-501744) (www.schotsehuizen.nl)

Dirk Jan Koets, een rusteloos schildersleven 18-06-05 / 06-11-05

DUITSLAND

BONN - KUNSTMUSEUM BONN (www.bonn.de/kunstmuseum)

Henri Toulouse-Lautrec. Das graphische Werk 01-09-05 / 13-11-05

DUISBURG - LEHMBRUCK MUSEUM (+49-203-2833294 / -2630)(www.lehmbruckmuseum.de)

Das Menschbild der Moderne: Lehmbruck, Rodin und Maillol

25-09-05 / 29-01-06

DÜSSELDORF - KUNSTSAMMLUNG NRW K20 (+49-211-8381-0)(www.kunstsammlung.de)

Henri Matisse Figur Farbe Raum 29-10-05 / 19-02-06

KEULEN - WALLRAF-RICHARTZ MUSEUM (+49-) (www.museenkoeln.de)

Pariser Leben. Von Manet bis Toulouse-Lautrec - Französische Handzeichnungen und

Druckgraphik 1860-1910. 05-11-05 / 08-01-06

WUPPERTAL - VON-DER-HEYDT-MUSEUM (+49-2025636231) (www.von-der-heydt-museum.de)

Ilja Repin und seine Malerfreunde - Russland vor der Revolution

09-10-05 / 29-01-06

BELGIE

BRUSSEL - KONINKLIJKE MUSEA VOOR KUNST EN GESCHIEDENIS (+32(0)27417211)

(www.kmkg-mrah.be)

Art Nouveau & Design 1830 - 1958 25-05-05 / 31-12-05

BRUSSEL - DIVERSE LOCATIES (www.brussel-art-nouveau.be)

Brussel, hoofdstad van de art nouveau

BRUSSEL - PALEIS VOOR SCHONE KUNSTEN (+32(0)25078200) (www.bozar.be)

Avant-garde in Rusland 1900-1935 06-10-05 / 22-01-06

Ondergetekende:.....

Tel..... E-mail.....

Meldt aan voor het bezoek aan het Gemeentemuseum op zaterdag 22 oktober 2005:

..... lid/leden (€24,-)

.....introducé(e)s (€27,-)

Datum.....

Handtekening: